

Η κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η εξάλειψη του ρατσισμού δεν είναι αυτονόητες. Γι' αυτές αγωνίστηκαν πολλοί άνθρωποι, μερικοί από τους οποίους θυσιάσαν τη ζωή και την ελευθερία τους γι' αυτούς τους ιερούς σκοπούς. Αναφέρουμε ενδεικτικά τρεις από αυτούς, καθώς και ορισμένα χαρακτηριστικά αποφθέγματά τους. Να επιλέξετε 3 από αυτά και να τα σχολιάσετε. Θεωρείτε ότι οι θυσίες τους ευοδώθηκαν;

Α) Μάρτιν Λούθερ Κινγκ (1929-1968) - Αμερικανός ιερέας των Βαπτιστών, ειρηνιστής και οπαδός της δράσης μέσω της παθητικής αντίστασης, ηγέτης του Αφροαμερικανικού Κινήματος για τα πολιτικά δικαιώματα των έγχρωμων ανθρώπων.

- Έχω ένα όνειρο, ότι μια μέρα, στους κόκκινους λόφους της Τζόρτζια, οι γιοι πρώην σκλάβων και οι γιοι πρώην ιδιοκτητών σκλάβων θα καθίσουν δίπλα-δίπλα στο τραπέζι της αδελφούσης.
- Δεν είναι δυνατό να είσαι υπέρ της δικαιοσύνης για κάποιους ανθρώπους και να μην είσαι υπέρ της δικαιοσύνης για όλους τους ανθρώπους.
- Η ελευθερία δεν δίνεται ποτέ εθελοντικά από τον καταπιεστή. Πρέπει να κατακτηθεί από τον καταπιεζόμενο.
- Μπορεί να έχουμε έρθει όλοι με διαφορετικά καράβια, αλλά είμαστε όλοι στην ίδια βάρκα τώρα.
- Εμείς στη Δύση πρέπει να έχουμε στο μυαλό μας ότι οι φτωχές χώρες είναι φτωχές, κυρίως επειδή εμείς τις έχουμε εκμεταλλευτεί μέσα από πολιτική και οικονομική αποικιοκρατία.
- Είναι αλήθεια ότι ο νόμος δεν μπορεί να αναγκάσει έναν άνθρωπο να με αγαπήσει, αλλά μπορεί να τον εμποδίσει να με λυντσάρει, και αυτό είναι αρκετά σημαντικό.

Β) Νέλσον Μαντέλα (1918-2013) - Αγωνιστής της Νότιας Αφρικής και στη συνέχεια πολιτικός και ο πρώτος έγχρωμος πρόεδρος της Νότιας Αφρικής.

- Κανείς δεν γεννιέται μισώντας κάποιον για το χρώμα του δέρματος, την καταγωγή ή τη θρησκεία του. Οι άνθρωποι πρέπει να μάθουν να μισούν, κι αν μπορούν να διδαχθούν το μίσος, μπορούν να διδαχθούν και την αγάπη, γιατί η αγάπη έρχεται πιο φυσικά στην ανθρώπινη καρδιά, παρά το αντίθετο.
- Πολέμησα κατά της κυριαρχίας των λευκών και πολέμησα κατά της κυριαρχίας των μαύρων. Ονειρεύομαι το ιδανικό μίας δημοκρατικής και ελεύθερης κοινωνίας, όπου όλοι οι άνθρωποι θα ζουν μαζί, σε αρμονία και με ίσες ευκαιρίες. Είναι ένα ιδανικό, για το οποίο ελπίζω να ζήσω και να πετύχω. Αν όμως αυτό χρειάζεται, είναι ένα ιδανικό, για το οποίο είμαι προετοιμασμένος να πεθάνω".

Μοχάντας Καραμτσάντ Γκάντι (1869 - 1948) - Ινδός πολιτικός, στοχαστής και επαναστάτης ακτιβιστής. Υπήρξε η κεντρική μορφή του εθνικού κινήματος για την ινδική ανεξαρτησία και εμπνευστής της μεθόδου παθητικής αντίστασης χωρίς τη χρήση βίας έναντι των καταπιεστών. Η διδασκαλία του επηρέασε το διεθνές κίνημα για την ειρήνη και μαζί με τον ασκητικό βίο του συνέτειναν στο να καταστεί παγκόσμιο σύμβολο και ορόσημο της φιλοσοφικής και κοινωνικοπολιτικής διανόησης του 20ού αιώνα.

- Μ' αρέσει ο Χριστός σας. Δεν μ' αρέσουν οι χριστιανοί σας. Οι χριστιανοί σας είναι τόσο διαφορετικοί από τον Χριστό.
- Τα επτά στοιχεία που δεν πρέπει να έχεις: Πλούτο χωρίς μόχθο, Γνώση χωρίς χαρακτήρα, Πολιτική χωρίς αρχές, Απόλαυση χωρίς συναίσθημα, Εμπόριο χωρίς ήθος, Επιστήμη χωρίς ανθρωπιά, Αγάπη χωρίς θυσία.
- Τη μέρα που η δύναμη της αγάπης θα υπερνικήσει την αγάπη της δύναμης, ο κόσμος θα γνωρίσει την ειρήνη.
- Ο Θεός δεν έχει θρησκεία.
- Πρέπει να είσαι η αλλαγή που θέλεις να έρθει.
- Το μόνο αποτέλεσμα που θα έχει το «οφθαλμόν αντί οφθαλμού» είναι ότι θα καταλήξει να κάνει όλον τον κόσμο τυφλό.

Να σχολιάσετε το παρακάτω κείμενο με βάση τις γνώσεις σας για την κοινωνική διαστρωμάτωση.

Λίγες ημέρες πριν τον ερχομό του 2019 μ.Χ., 71 χρόνια μετά την κήρυξη της ανεξαρτησίας της, «η μεγαλύτερη δημοκρατία του κόσμου», η πατρίδα ενός δισεκατομμυρίου ογδόντα εκατομμυρίων ανθρώπων, ο «γίγας» που η διεθνής οικονομική κοινότητα αναμένει την αφύπνισή του, μια από τις πυρηνικές δυνάμεις του πλανήτη γη, κρατάει καλά κρυμμένο ένα «μικρό μυστικό»...

Ο Θεός γέννησε πρώτα τους Βραχμάνους από το στόμα του" έλεγε ο μπάμπα Σάντα ο ασκητής, με μάτια που έλαμπαν από πίστη. «Μετά, ο Θεός, γέννησε απ' τα μπράτσα του τους Κσατρίγιε τους πολεμιστές, για να προστατεύουν τους Βραχμάνους. Μετά έβγαλε από την κοιλιά του τους Βέσναβ, για να κάνουν εμπόριο. Και τέλος, έβγαλε τους Σούντρ από τα πόδια του, για να υπηρετούν όλους τους από πάνω."

Οι πιστοί επιδοκίμαζαν τον ασκητή με τα μακριά γένια και το αυστηρό πρόσωπο. Πάνε περίπου 3.000 χρόνια από τότε που ο Ινδουισμός χώρισε τους Ινδούς σε αυτές τις τέσσερις κάστες. Και δημιούργησε το αρχαιότερο σύστημα κοινωνικής ιεραρχίας, ένα σύστημα που εξακολουθεί να λειτουργεί και στις μέρες μας, ρυθμίζοντας την καθημερινότητα των ανθρώπων. Και καταδικάζοντας εκατομμύρια από αυτούς σε μια ανείπωτη σκλαβιά.

Υπάρχουν 160.000.000 άνθρωποι που ζουν σήμερα στην Ινδία και έχουν γεννηθεί έξω από κάθε κάστα. Τους αποκαλούν Ανέγγιχτους. Πρόκειται για αυτούς που θεωρούνται τόσο μικροί ώστε δεν επιτρέπεται ούτε καν να τους αγγίξει κανείς, γιατί θα μολυνθεί! Οι ίδιοι οι Ανέγγιχτοι αποκαλούν τους εαυτούς τους "ντάλιτ", που σημαίνει "σπασμένοι, θρυμματισμένοι άνθρωποι".

Οι Ανέγγιχτοι είναι «οι κατώτατοι των κατώτατων». Έχουν στιγματιστεί κατά την γέννησή τους ως ακάθαρτοι και υπάνθρωποι κι αυτό έχει προδιαγράψει τη μοίρα από την οποία ελάχιστοι κατάφεραν να ξεφύγουν. Σε όλη τους την ζωή θα κάνουν τις πιο βρώμικες δουλειές που υπάρχουν, υποχρεωμένοι πολλές φορές από μέλη των ανώτερων καστών να καθαρίζουν περιττώματα ανθρώπων και ζώων με τα χέρια. Δεν θα έχουν καμία περιουσία, τα παιδιά τους, αν πάνε σχολείο, θα κάθονται στις πίσω σειρές, χωριστά από τα υπόλοιπα...

Οι ντάλιτς ζουν με τον καθημερινό φόβο του δημόσιου εξευτελισμού. Ακόμα και το να περάσουν από μια γειτονιά ανώτερης κάστας θα μπορούσε να βάλει σε κίνδυνο την ζωή τους. Υπολογίζεται πως κάθε μέρα δύο ντάλιτ δολοφονούνται, τρεις γυναίκες ντάλιτ βιάζονται και δυο σπίτια ντάλιτ τυλίγονται στις φλόγες από μέλη των ανώτερων καστών. Σε μερικές επαρχίες της Ινδίας, οι Ανέγγιχτοι δεν έχουν πρόσβαση σε πόσιμο νερό «για να μην μολύνουν το πηγάδι». Δεν μπορούν να μπουν σε ναούς, σε δημόσια μέσα μεταφοράς ή να πιούν τσάι σε ένα τείλοποτείο. Ακόμη και στα αστυνομικά τμήματα, συχνά, τους ζητάνε «εισιτήριο» για να μπορέσουν να μπουν και να καταγγείλουν αυτό που τους συνέβη.

Οι διακρίσεις εξαιτίας των καστών απαγορεύονται από το Σύνταγμα της Ινδίας, όμως η παράδοση έχει φανεί δυνατότερη απ' τους νόμους. Μια παράδοση που συντηρείται από τις υψηλές οικονομικά τάξεις, που, κρυμμένες πίσω από «τις αρχές του Ινδουισμού», προστατεύουν με πείσμα τα προνόμιά τους.

Ήταν απόγευμα του τελευταίου Σαββάτου του περασμένου Ιανουαρίου. Ο 34χρονος μεταφραστής και μουσικός, μέλος του συγκροτήματος Last Drive, Αλέξης Κ., περνούσε από τη Χαλκοκονδύλη, στη γωνία με την Γ' Σεπτεμβρίου. Έκανε κρύο και είχε τυλίξει το λαιμό του με έννοια παλαιστινιακή μαντίλα. Ξαφνικά νιώθει ένα σκληρό χτύπημα από σίδερο. Δεν προλαβαίνει να κάνει κάτι. Πέφτει. Τον κλωτσούν και τον χτυπούν αλύπητα. Αιμόφυρτος σέρνεται μέχρι ένα τουριστικό γραφείο στη Χαλκοκονδύλη. Συνεχίζουν να τον χτυπούν. Μία κοπέλα, υπάλληλος του γραφείου, παθαίνει σοκ, βάζει τις φωνές. Όλοι είδαν το σμάρι των δολοφόνων να τρέχει και να τρυπώνει στα καινούργια γραφεία της Χρυσής Αυγής, σχεδόν απέναντι. Η αστυνομία πήγε επίσκεψη στα γραφεία, ρώτησε, της είπαν: "Μα προς Θεού, τι λέτε τώρα, δεν ήμασταν εμείς", και έφυγε.

Και τώρα, επτά μήνες μετά, ο Αλέξης Κ., που έχει πέσει με τα μούτρα στη δουλειά, έχει συνέλθει, αν εξαιρέσει κανείς τη μόνιμη απώλεια όρασης της τάξης του 2% στο δεξί μάτι από τα χτυπήματα των βαρβάρων.

"Ναι, τώρα την έχω τη σκηνή στο μυαλό μου καθαρή. Τότε δεν μπορούσα, θυμάμαι τον εαυτό μου ξάπλα, να με χτυπούν και να μου φωνάζουν "θα πεθάνεις, ρε, θα σε σκοτώσουμε" και διάφορα τέτοια. Σαν να προσπαθούσαν να πωρώσουν τους εαυτούς τους, μόνοι τους, χωρίς να ξέρουν ποιον χτυπούν, δεν τους ενδιέφερε. Αλλά αυτή η προσπάθεια που κάνουν να πωρωθούν μόνοι τους από τα ίδια τους τα λόγια, για να μπορούν να χτυπούν, μου δίνει την εντύπωση ότι πρόκειται για ψυχοπαθολογικές καταστάσεις", λέει ο Αλέξης. "Ήθελα να ευχαριστήσω την κοπέλα του τουριστικού γραφείου - έστω και με τις φωνές που έβαλε, βοήθησε. Και ξέρεις τι μου είπαν; Ότι από τότε δεν ξαναπάτησε στη δουλειά".

α) Για ποιο λόγο, κατά τη γνώμη του Αλέξη Κ., οι δράστες του ξυλοδαρμού του ένωσαν την ανάγκη να τον χτυπήσουν; Ποια ήταν τα κίνητρά τους; (ψυχολογικές ρίζες ρατσισμού)

β) Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι «δεν ξαναπάτησε στη δουλειά» η κοπέλα του τουριστικού γραφείου; Κατά τη γνώμη σας, η ανοχή ισοδυναμεί με ενοχή;

Να μελετήσετε τις παρακάτω πληροφορίες και να συσχετίσετε την αλλαγή της θέσης της γυναίκας με την αλλαγή των κοινωνικών θεσμών.

1887: Η 18χρονη Ελένη Παντελίδου αυτοκτονεί στην Αθήνα επειδή δε γίνεται δεκτή στην Ιατρική Σχολή.

1894: Το Πανεπιστήμιο Αθηνών δέχεται την εγγραφή φοιτητριών.

1927: Δίνεται το δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες στις δημοτικές εκλογές.

1952: Δίνεται το δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες στις εθνικές εκλογές.

1953: Εκλέγεται η πρώτη γυναίκα βουλευτής, η Ελένη Σκούρα.

1961: Διορίζεται η πρώτη Ελληνίδα υπουργός (Λίνα Τσαλδάρη).

Με βάση το παρακάτω άρθρο, θα μπορούσατε να προτείνετε ορισμένες αλλαγές για τη βελτίωση του θεσμού του σχολείου στην Ελλάδα;

Πόσα έτη φωτός απέχει το Φινλανδικό από το Ελληνικό σχολείο;

Κατά την επιστροφή τους από το Ελσίνκι, οι Έλληνες εκπαιδευτικοί, μας μετέφεραν την πραγματικά ενδιαφέρουσα εμπειρία τους, η οποία συνοψίζεται στις παρακάτω παρατηρήσεις.

-Σχολεία με άριστες κτιριακές υποδομές, πολύ καλά συντηρημένα, έχει κανείς την εντύπωση πως κατασκευάστηκαν “μόλις χθες”.

-Ελκυστικό περιβάλλον για τους μαθητές, αλλά και τους καθηγητές, που μοιάζει να νιώθουν το σχολείο “σαν το σπίτι τους”. Αίθουσες όμορφα διακοσμημένες, εξοπλισμένες με διαδραστικούς πίνακες, πίνακα προβολών, προτζέκτορα οροφής, διαφανοσκόπιο. Φιλόξενοι χώροι, ζεστό κλίμα.

-Παντελής απουσία “κουδουνιού” ή του θεσμού της “εφημερίας”, καλλιέργεια πνεύματος εμπιστοσύνης και της ατομικής ευθύνης, θετική ατμόσφαιρα, μαθητές που αγαπούν το σχολείο, δεν ανταγωνίζονται ο ένας τον άλλον και δεν απουσιάζουν συχνά.

- Αίθουσες ειδικά διαμορφωμένες για τα παιδιά μεταναστών ή για μαθητές με μαθησιακές ιδιαιτερότητες, με καναπέδες ή πουφ. Η επαφή με μικρά ζώα (σαύρα/ έντομα) μέσα στην τάξη ή και με μεγαλύτερα εκτός των αιθουσών (άλογα) συμβάλλει στη χαλάρωση των ανήσυχων μαθητών. Το μότο του Φινλανδού εκπαιδευτικού: “Είμαι εδώ μόνο για σένα”.

- Οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες και εκπονούν τακτικά εργασίες μέσω έρευνας. Δουλεύουν στην τάξη με τον ατομικό φορητό υπολογιστή, με tablet αλλά και το κινητό. Ο εκπαιδευτικός έχει το ρόλο του καθοδηγητή, ενώ ο μαθητής παραμένει πρωταγωνιστής της μάθησης.

- Οι καθηγητές μπορούν επίσης να επιλέξουν το βιβλίο που θα διδάξουν ή και να δημιουργήσουν το δικό τους υποστηρικτικό εκπαιδευτικό υλικό σε συνεργασία με τους συναδέλφους τους, το διευθυντή του σχολείου, το Δήμο και τον εκδοτικό οίκο στον οποίο θα απευθυνθούν.

-Σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή και την αγορά εργασίας. Επαγγελματικά λύκεια με τεράστια εργαστήρια, σύγχρονο εξοπλισμό που θυμίζουν βιομηχανικές μονάδες. Στο τέλος της χρονιάς οι μαθητές εκθέτουν, πωλούν τις κατασκευές τους και τα έσοδα αναχρηματοδοτούν το σχολείο.

-Ευελιξία στη μετακίνηση των μαθητών από τον ένα τύπο σχολείου στον άλλο. Οι μαθητές έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν το σχολείο στο οποίο θα φοιτήσουν, στέλνοντας βιογραφικό σημείωμα το οποίο εξετάζεται, και αν το προφίλ τους ταιριάζει με αυτό του σχολείου γίνονται δεκτοί.

-Η διδασκαλία των ξένων γλωσσών είναι αποκλειστική ευθύνη του δημόσιου σχολείου. Όλοι οι μαθητές μιλούν άπταιστα αγγλικά.

-Σχολικές τσάντες δεν βαραίνουν τις πλάτες των μικρών μαθητών καθώς η εργασία στο σπίτι είναι ελάχιστη.

-Μαθητές που συμμετέχουν συχνά σε μακρινά ταξίδια στο εξωτερικό, συνοδευόμενοι από τους καθηγητές τους. Φυσικά οι γονείς τους δεν έχουν να σκεφτούν το κόστος, τα έξοδα καλύπτονται από την πολιτεία.

-Δωρεάν σίτιση στο εστιατόριο του σχολείου που παρέχει υψηλής διατροφικής αξίας γεύματα. Επίσης στους μαθητές παρέχεται δωρεάν ο απαραίτητος σχολικός εξοπλισμός, αλλά και ιατρική φροντίδα.

-Ισότιμη και ποιοτική εκπαίδευση, επίσημη πολιτεία και κοινωνία που εμπιστεύεται τους εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτικοί που εμπιστεύονται τους μαθητές τους.

Κι αν το Φινλανδικό Εκπαιδευτικό σύστημα θεωρείται υποδειγματικό και οι Φινλανδοί μαθητές οι πιο ευχαριστημένοι από το σχολείο και με τις καλύτερες επιδόσεις, σύμφωνα με το Διεθνές Πρόγραμμα για την Αξιολόγηση των Μαθητών Pisa του ΟΟΣΑ, δεν είναι απλά θέμα χρηματοδότησης. Είναι κυρίως θέμα πολιτικής βούλησης, επιμελούς και μακροπρόθεσμου σχεδιασμού, φιλοσοφίας και στάσης ζωής.

(5)

Με βάση το παρακάτω κείμενο της Βιρτζίνια Γουλφ, να συγκρίνετε την κοινωνική θέση της γυναίκας άλλοτε και τώρα.

Επιτρέψτε μου, μια και είναι τόσο δύσκολο να φανταστεί κανείς την πραγματικότητα, να φανταστώ τι θα είχε συμβεί αν ο Σαίξπηρ είχε μια αδελφή προικισμένη με θαυμαστά χαρίσματα, που την έλεγαν ας πούμε Τζούντιθ. Και ο ίδιος ο Σαίξπηρ πήγαινε στο γυμνάσιο, όπου πιθανόν να μάθαινε λατινικά και τις βάσεις της γραμματικής και της λογικής. Όπως είναι γνωστό, ήταν ένα τρελόπαιδο που κυνηγούσε λαθραία κουνέλια, σκότωνε ίσως κανένα ελάφι, και αναγκάστηκε, αρκετά πιο σύντομα απ' ό,τι θα έπρεπε, να παντρευτεί μια κοπέλα από τη γειτονιά του που του έκανε ένα παιδί μάλλον πιο γρήγορα απ' ό,τι ήταν σωστό. Αυτή η τρέλα τον έστειλε να βρει την τύχη του στο Λονδίνο. Φαίνεται πως είχε μια κλίση για το θέατρο. Άρχισε λοιπόν, κρατώντας άλλαλα στην πόρτα της σκηνής. Πολύ σύντομα βρήκε δουλειά στο θέατρο, έγινε πετυχημένος ηθοποιός και άρχισε να ζει στο κέντρο των πάντων, συναντώντας τους πάντες, εξασκώντας την τέχνη του πάνω στα σανίδια, ακονίζοντας το πνεύμα μέσα στους δρόμους, μέχρι που κέρδισε και δικαίωμα εισόδου στο παλάτι της βασίλισσας.

Στο μεταξύ, ας υποθέσουμε πως η εκπληκτικά προικισμένη αδελφή του είχε μείνει μέσα στο σπίτι. Είχε την ίδια αγάπη για την περιπέτεια, την ίδια δημιουργική φαντασία, την ίδια ανυπομονησία να γνωρίσει τον κόσμο όπως κι αυτός. Αυτήν δεν την έστειλαν στο σχολείο. Κάπου κάπου έπιανε στα χέρια της κάποιο βιβλίο, ίσως του αδελφού της, και διάβαζε μερικές σελίδες. Αλλά μετά έμπαιναν μέσα οι γονείς της και της έλεγαν να μαντάρει τις κάλτσες ή να έχει το νου της στο φαγητό και να μην ονειροβατεί με χαρτιά και βιβλία. Γρήγορα, προτού ακόμη βγει από την εφηβεία της, επρόκειτο ν' αρραβωνιαστεί με το γιο ενός εμπόρου μαλλιού της γειτονιάς. Έβαλε τις φωνές ότι αυτός ο γάμος τής ήταν απεχθής κι ο πατέρας της την έδειρε άγρια.

Έκανε έναν μικρό μπόγο με τα πράγματά της, κατέβηκε με τη βοήθεια ενός σκιοινιού κάποιο καλοκαιριάτικο βράδυ και πήρε το δρόμο για το Λονδίνο. Δεν ήταν ακόμα δεκαεφτά χρονών. Τα πουλιά που κελαηδούσαν στα δέντρα δεν είχαν περισσότερο την αίσθηση της μουσικής απ' αυτήν. Είχε μια εξαιρετικά γρήγορη φαντασία για τη μουσική των λέξεων, ένα χάρισμα σαν του αδερφού της. Κι όπως κι εκείνος, είχε και αυτή κλίση στο θέατρο. Στάθηκε στην είσοδο του θεάτρου. Ήθελε να παίξει είπε. Ο κόσμος τής γέλασε κατάμουτρα. Ο διευθυντής άρχισε να χαχανίζει. Η μεγαλοφυΐα της βρισκόταν στη λογοτεχνία και λαχταρούσε να τραφεί πλούσια μέσ' απ' τη ζωή των ανδρών και των γυναικών και να μελετήσει τις ιδιομορφίες τους. Στο τέλος, ο Νικ Γκρην, ο ηθοποιός-διευθυντής, τη λυπήθηκε. Αυτή ανακάλυψε πως ήταν έγκυος από αυτόν τον κύριο και... αυτοκτόνησε κάποιο χειμωνιάτικο βράδυ και βρίσκεται θαμμένη σε κάποιο σταυροδρόμι όπου σταματούν τώρα τα λεωφορεία μεταξύ Elephant και Castle.

Ο Gardner με τη θεωρία του για τις πολλαπλές μορφές νοημοσύνης έδωσε μια νέα διάσταση στη διαφορετικότητα και αμφισβήτησε το διαχωρισμό των μαθητών σε «έξυπνους» και «βλάκες» καθώς και την απόδοση της σχολικής αποτυχίας στην ατομική παθολογία του μαθητή. - Βλέπε σχετικό πίνακα.

ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Εφαρμογή της πολλαπλής νοημοσύνης στην τάξη

	ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ διαβάζει		γράφει		μιλάει και ακούει					
	ΛΟΓΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ υπολογίζει		έχει κρίση		έχει λογική		πειραματίζεται			
	ΚΙΝΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ χτίζει		καλός ηθοποιός		κινείται		χορεύει			
	ΝΑΤΟΥΡΑΛΙΣΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ βιώνει		αγαπάει τη φύση		φροντίζει τα ζώα		εξερευνά			
	ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ βλέπει		σχεδιάζει		οπτικοποιεί		ζωγραφίζει		προσανατολίζεται	
	ΜΟΥΣΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ τραγουδάει		παίζει μουσική		συνθέτει μουσική		ακούει μουσική			
	ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ μοιράζεται		διδάσκει		συνεργάζεται		επικοινωνεί			
	ΕΝΔΟΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ κάνει ανασκόπηση		έχει αυτογνωσία		φιλοσοφεί					

Με ποιον τρόπο θεωρείτε ότι η θεωρία του Gardner έχει επηρεάσει τον θεσμό του σχολείου τα τελευταία χρόνια, με βάση τη σχολική σας εμπειρία; (αναφορά σε νέα σχολικά προγράμματα, μεθόδους διδασκαλίας, δραστηριότητες).

Να σχολιάσετε τις παρακάτω αφίσες με βάση τις γνώσεις σας για την αλλαγή των κοινωνικών θεσμών.

Φυλλάδιο της Επιτροπής Αγώνα για την Αλλαγή του Οικογενειακού Δικαίου, Μάρτιος 1989, Αρχείο Γυναικών «Δελφύς»

Γυναίκα

- Βάζεις λεφτά στην Τράπεζα για το ανήλικο παιδί σου. Μπορείς να τ'α σηκώσεις χωρίς την εξουσιοδότηση του άντρα σου; **Δέν μπορείς.**
- Μπορείς να γράψεις το ανήλικο παιδί σου στο σχολείο χωρίς την εξουσιοδότηση του άντρα σου; **Δέν μπορείς.**
- Μπορείς να συνοδέψεις το ανήλικο παιδί σου στο εξωτερικό χωρίς την έγκριση του άντρα σου; **Δέν μπορείς.**
- Μπορείς ν' ανοίξεις μαγαζί χωρίς την έγκριση του άντρα σου; **Δέν μπορείς.**
- Παντρεύεσαι. Μπορείς να κρατήσεις το επώνυμο σου; **Δέν μπορείς.**
- Παντρεύεσαι ξένο υπήκοο. Μπορείς να κρατήσεις την υπηκοότητα σου; **Δέν μπορείς.**
- Μπορείς να διαλέξεις το όνομα του παιδιού σου; **Δέν μπορείς.**
- Μπορείς σύμφωνα με το νόμο ν' αποφασίζεις για το ανήλικό εξώγαμο παιδί σου; **"Όχι δέν μπορείς.**
- "Αν είσαι εργαζόμενη, μπορείς ν' ασφαλίσεις τα παιδιά σου στο ταμείο σου; **"Όχι δέν μπορείς.**
- Τα παιδιά και ο άντρας σου μπορούν να παίρνουν την σύνταξή σου; **"Όχι δέν μπορούν.**

Γυναίκα

- Νομίζεις ότι οι δουλειές του σπιτιού είναι δικαίωμά σου; **"Όχι. Είναι υποχρέωσή σου σύμφωνα με τόν νόμο.**

Γυναίκες όλες μαζί
στη 7 του Μάρτη, 5 μ.μ. στά Προπύλαια του Πανεπιστημίου
για να απαιτήσουμε την ουσιαστική αλλαγή του Οικογενειακού Δικαίου, ν' απαιτήσουμε την κατάργηση όλων των νόμων που μάς άδικούν.

**ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΓΩΝΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**

Αφίσα της Κίνησης Δημοκρατικών Γυναικών σχετικά με τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων και την αντισύλληψη, Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων-Βιβλιοθήκη Θεμάτων Ισότητας και Φύλου

**ΕΜΕΙΣ
ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ
ΓΙΑ ΤΟ ΣΩΜΑ ΜΑΣ
ΚΑΙ ΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ**

~

**ΝΟΜΙΜΕΣ ΑΜΒΛΩΣΕΙΣ
ΛΙΓΟΤΕΡΕΣ ΑΜΒΛΩΣΕΙΣ**

~

**ΣΩΣΤΗ ΚΑΙ
ΥΠΕΥΘΥΝΗ
ΑΝΤΙΣΥΛΛΗΨΗ**

κίνηση δημοκρατικών γυναικών

8

Να σχολιάσετε το παρακάτω απόφθεγμα.

Στη Γερμανία οι ναζιστές πρώτα ήρθαν για τους κομμουνιστές, αλλά εγώ δεν μίλησα γιατί δεν ήμουν κομμουνιστής. Μετά ήρθαν για τους Εβραίους, αλλά εγώ δεν μίλησα γιατί δεν ήμουν Εβραίος. Μετά ήρθαν για τους συνδικαλιστές, αλλά εγώ δεν μίλησα γιατί δεν ήμουν συνδικαλιστής. Μετά ήρθαν για τους καθολικούς, αλλά ήμουν προτεστάντης και γι' αυτό δεν μίλησα. Μετά ήρθαν για μένα, αλλά τότε δεν είχε μείνει πια κανείς να μιλήσει για κανέναν.

Μάρτιν Νίμελερ

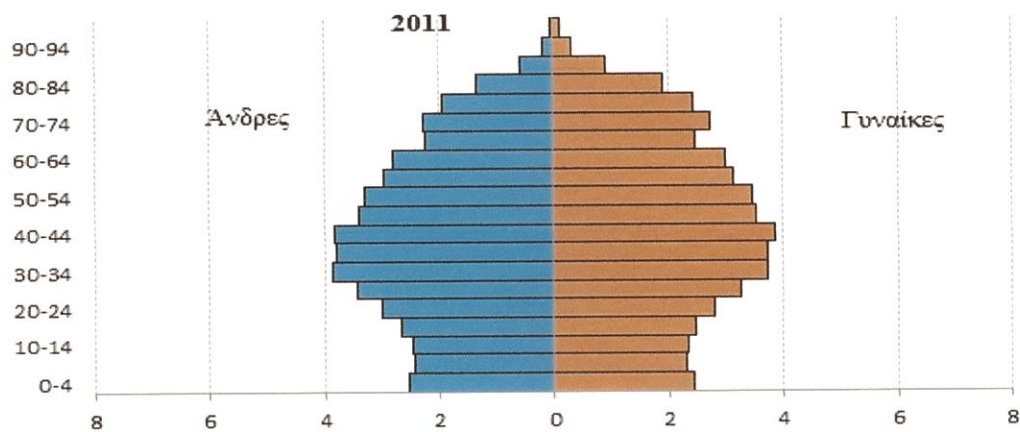
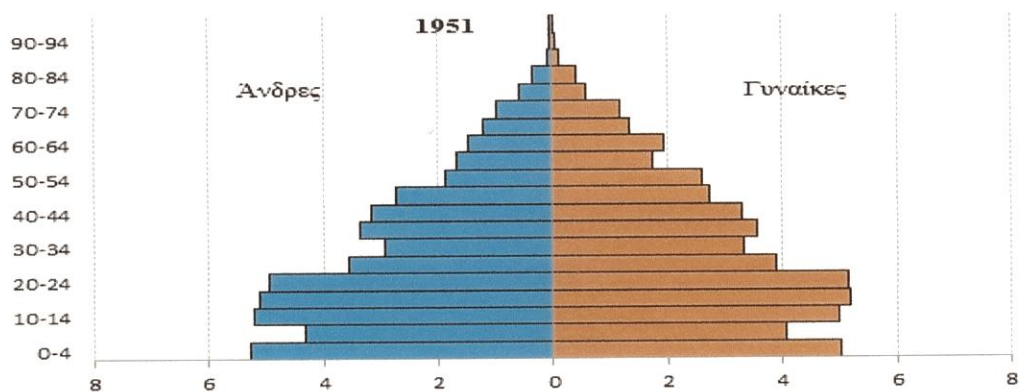
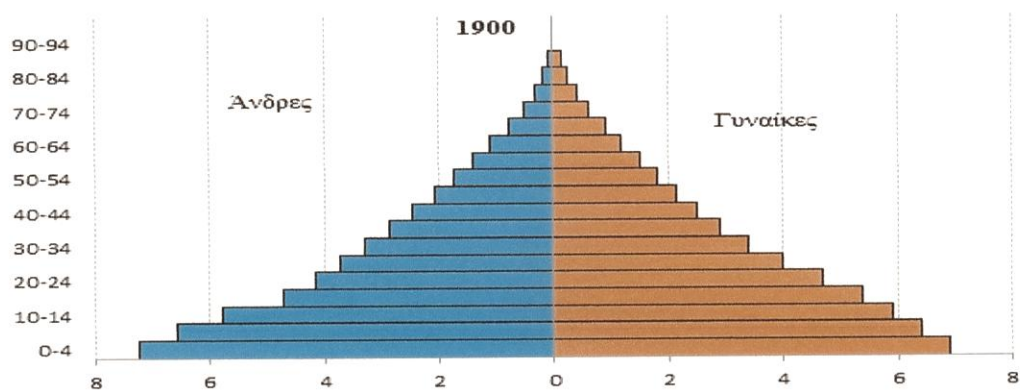
ΠΙΝΑΚΕΣ

Αφού μελετήσετε τα στοιχεία του πίνακα, να αναφέρετε τις σημαντικότερες εξελίξεις που παρατηρείτε σε ό,τι αφορά το θεσμό της οικογένειας τα τελευταία χρόνια.

Σύνθεση νοικοκυριών	Απογραφή 1991		Απογραφή 2001	
	%	Σε χιλιάδες	%	Σε χιλιάδες
Παντρεμένα ζευγάρια χωρίς παιδιά (μια πυρηνική οικογένεια)	23,7	761	22,0	786
Παντρεμένα ζευγάρια με παιδιά (μια πυρηνική οικογένεια)	49,1	1.573	42,7	1.527
Μόνες μητέρες (μια πυρηνική οικογένεια)	4,8	155	7,5	268
Μόνοι πατέρες (μια πυρηνική οικογένεια)	1,2	38	1,4	51
Συμβιούντες χωρίς παιδιά (μια πυρηνική οικογένεια) ¹	.....	.....	1,3	48
Συμβιούντες με παιδιά (μια πυρηνική οικογένεια)	.....	.....	0,6	23
Μονομελή και πολυμελή νοικοκυριά (χωρίς πυρηνική οικογένεια) ²	21,2	678	24,3	869
Σύνολο νοικοκυριών	100,0	3.205	100,0	3.572 ³

Να σχολιάσετε τα παρακάτω διαγράμματα.

Να σχολιάσετε τον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΥΝΟΛΟΥ ΠΡΩΤΟΕΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ / ΤΡΙΩΝ ΑΕΙ ΚΑΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ ΣΕ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΥΨΗΛΗΣ ΚΑΙ ΧΑΜΗΛΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ			
ΣΧΟΛΕΣ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΑ ΑΕΙ - ΤΕΙ	ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΜΕ ΠΑΤΕΡΑ «Γεωργό, Κτηνοτρόφο, Δασοκόμο κ.λπ.»	ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΜΕ ΠΑΤΕΡΑ «Εργάτη, Τεχνίτη, χειριστή μηχανημάτων»	ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΜΕ ΠΑΤΕΡΑ ΣΤΑ «ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ»
ΤΜΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡ. ΜΗΧ. & ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ Η/Υ ΕΜΠ	2,1%	9,5%	39,9%
ΤΜΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡ. ΜΗΧ. & ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ Η/Υ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	2,4%	11,4%	44,2%
ΙΑΤΡΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ			
ΙΑΤΡΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2,7%	11,5%	39,7%
ΕΠΙΧ/ΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΟΙΚΟΝ. ΠΑΝΕΠ.	2%	13,5%	35,9%
	2,6%	9,6%	29,6%
ΝΟΜΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ			
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΜΠ	2,6%	10%	40,6%
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	0%	10,4%	57,8%
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΜΠ			
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ (ΕΜΠ)	1%	10%	52,9%
ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΑΤΡΩΝ	0,9%	14,4%	35,3%
	1,9%	12,7%	40,6%
	2,7%	10,8%	38,5%
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΘΗΝΩΝ	9,6%	20,2%	20,2%
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΑΡΧΑΙΟΛ./ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	8%	27%	21,8%
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΔΗΜΟΤ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΔΑΣΚΑΛΟΙ)	10%	27,6%	14,6%
ΤΜΗΜΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΘΡΑΚΗΣ ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	9,5%	28%	16,5%
ΤΕΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	6,3%	22,5%	18,2%
ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	10,5%	31%	12,5%
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	10,1%	29,6%	14,9%
ΤΕΙ ΛΑΡΙΣΑΣ	10,3%	30%	9,7%
ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	12,2%	30,2%	12,6%
	13,6%	31,5%	7,6%
Πηγή: δημοσιεύτα στοιχεία ΕΣΥΕ, Φοιτητές και Σπουδαστές (πρωτοετείς) κατά επάγγελμα του πατέρα τους για το Ακαδημαϊκό έτος 1998/99, Αθήνα 2001 (επεξεργασία δική μας) - Χρήστος Κάτσικας – Παναγιώτης Σωτήρης, Η Αναδιάρθρωση του Ελληνικού Πανεπιστημίου, εκδόσεις Σαββαλας, Αθήνα 2003			